

เรื่องเล่าเก่าแก่ไร่อ้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

Narrative of Sugar-cane Entrepreneur Amphur Thamuang, Changwat Kanchanaburi

พิทักษ์ ศิริวงศ์¹

ประภาภรณ์ พวงเนียม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิตเก่าแก่ไร่อ้อย ความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ เก้าแก่ไร่อ้อย ชาวไร่อ้อย และผู้ที่เกี่ยวข้อง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 23 คน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิทยาการศึกษาประวัติชีวิตและเรื่องเล่า โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า เก้าแก่ไร่อ้อย เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดส่งอ้อยเข้าสู่โรงงานน้ำตาล การประกอบธุรกิจ เป็นแบบครอบครัว หรือการสีบทอดกิจการ เริ่มต้นอาชีพจากความทะเยอทะยาน ต้องการมีฐานะที่ดีเพื่อสร้างอนาคตให้กับครอบครัว เก้าแก่ไร่อ้อยมี 2 ประเภท คือ แบบมีลูกไร่ และแบบไม่มีลูกไร่ เงินที่ใช้ดำเนินธุรกิจใช้เงินทุนส่วนตัวกับการกู้ยืมจากโรงงานน้ำตาล หรือกู้จากธนาคาร การเก็บเกี่ยวผลผลิตมี 3 ลักษณะ คือ ใช้แรงงานคน ใช้แรงงานคนกับรถตัดอ้อย และใช้รถตัดอ้อยอย่างเดียว ลักษณะการบริหารงานของเก้าแก่แต่ละคนแตกต่างกันไปแล้วแต่ประสบการณ์ และแนวความคิด การประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคลและกระบวนการคิดที่แตกต่างกัน ผู้ที่ดำเนินธุรกิจมา 5 ปีขึ้นไปคิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จแล้ว ปัญหาและอุปสรรค มีด้านแรงงาน การเก็บเกี่ยว ฤดูกาล ราคาปุ๋ย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี

² นักศึกษา สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี

การบริหารงาน และราคาน้ำตาล แต่ปัญหาต่างๆไม่ทำให้การดำเนินธุรกิจขาดทุน เนื่องจากการลงทุนปลูกอ้อยครั้งหนึ่งสามารถเก็บผลผลิตได้ 3-5 ครั้งตามสภาพ การดูแลและการบริหารงาน

คำสำคัญ: เจ้าแก้วไร่อ้อย ลูกไร่ โรงงานน้ำตาล

Abstract

This paper aims to study "life history and narrative of sugar-cane entrepreneur" by focused on success, problems and obstacles in this business. The survey was conducted with 23 participants included sugar-cane entrepreneur, sugar-cane growers and people who lived in Amphur Thamuang, Changwat Kanchanaburi. This research was qualitative research. Data were collected by participant observation and autobiography interview methods. The research revealed that the essential of sugar-cane entrepreneur, the way of life and family business that was precisely driven by needs and ambition. There were 2 types of sugar-cane entrepreneur, who act as a middleman and production enterprise and production enterprise only. In term of investment, it was concerned on their investment with loan from sugar factory or loan from Bank for Agriculture and Agricultural Co-operative. In additional, the harvest contained of 3 options; labors, labors with sugar-cane thumper and sugar-cane thumper only. Although, the vision, experience and management lead entrepreneur to succeed, there had some serious conditions barriers obstruct on management, labour, harvest, season, and pricing of both fertilizer and sugar aspects. However, under all conditions are not affected to lose in investment because a sugar-cane plant can be harvested 3-5 times.

Keywords: sugar-cane entrepreneur, production enterprise, sugar factory

บทนำ

อ้อยเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายซึ่งมีการผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและส่งออก สถานการณ์อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายของไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นในปี 2553/54 การส่งออกน้ำตาลทรายของไทยมากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศบราซิล (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย 2554) ประเทศไทยได้มีการปลูกอ้อยมาแต่โบราณกาล มีอยู่ทุกภาคยกเว้นภาคใต้ ทั้งนี้เพราะสภาพอากาศภาคใต้ไม่เหมาะแก่การปลูกอ้อย จากรายงานผลการสำรวจพื้นที่ปลูกอ้อยประจำปีการผลิต 2552/53 ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ภาคกลางจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยมากที่สุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี มีอาชีพเกษตรกรรมการปลูกไร่อ้อยเป็นอาชีพหลัก (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2554) ลักษณะภูมิประเทศเหมาะสำหรับการปลูกไร่อ้อยและมีโรงงานน้ำตาลรองรับจำนวนมาก

ผู้ที่จัดส่งอ้อยเข้าสู่โรงงานน้ำตาลทรายคือ “เจ้าแก่ไร่อ้อย” ผู้ที่โรงงานน้ำตาลทำสัญญาให้รวบรวมจัดหาอ้อยส่งให้กับโรงงานน้ำตาล การเก็บเกี่ยวอ้อยเพื่อส่งขายไปยังโรงงานน้ำตาลมีต้นทุนมาก เช่น ต้นทุนการตัดอ้อย การขึ้นอ้อย การขนส่ง ต้นทุนค่าแรงงาน เป็นต้น เกษตรกรชาวไร่อ้อยรายเล็กไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมด ประกอบกับไม่มีเครื่องมือ เครื่องจักรในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าแก่ไร่อ้อย ในการรับอ้อยเพื่อส่งโรงงาน และดูแลช่วยเหลือชาวไร่อ้อยในการประกอบอาชีพ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยเป็นอย่างมาก วิถีชีวิตของเจ้าแก่ไร่อ้อยเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของบุคคลที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาลของประเทศไทย ตลอดจนศึกษาถึงเส้นทางแห่งความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ และมีความเข้าใจถึงปัญหา และอุปสรรคของการประกอบอาชีพดังกล่าวเพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช่วางแผนในการส่งเสริม และแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิตเก่าแก่ไร้อ้อย ศึกษาถึงความสำเร็จของเก่าแก่ไร้อ้อย และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของเก่าแก่ไร้อ้อยตลอดจนนำเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการวิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการศึกษาประวัติชีวิตและเรื่องเล่า (Life History and Narrative Approach) ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักคือ เก่าแก่ไร้อ้อย ชาวไร้อ้อย และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเก่าแก่ไร้อ้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสมกับอาชีพการทำไร่อ้อย จำนวน 23 คน เก่าแก่ไร้อ้อยเป็นบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับการเก็บเกี่ยวอ้อย จัดส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลและดูแลช่วยเหลือชาวไร่อ้อยในการประกอบอาชีพการทำไร่อ้อย ช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลคือ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบอัตชีวประวัติ (Autobiography) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และการบันทึกข้อมูลด้วยการเขียน บันทึกเสียง ภาพถ่าย ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์เพื่อสร้างเรื่องเล่า (Narrative Analysis) โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แยกแยะเป็นหมวดหมู่ ตีความ และนำเสนอด้วยการบรรยายแบบเล่าเรื่อง

ผลการวิจัย

อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 13 ตำบล มีอาชีพหลักคือการทำ ไร่อ้อย ตำบลที่มีการปลูกอ้อยมากที่สุด คือ ตำบลรางสาลี หนองตากยา บ้านใหม่ และเขาน้อย ส่วนตำบลอื่นมีการปลูกบ้างตามพื้นที่ทำการเกษตรและลักษณะภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ เกือบทุกหลังคาเรือนชาวบ้านประกอบอาชีพการทำไร่อ้อย ในพื้นที่เหล่านี้มีเก่าแก่ไร้อ้อยจำนวนหลายรายที่เป็นตัวแทนหัวหน้าโควตาในการจัดส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาล เก่าแก่ไร้อ้อยถือว่ามีความสำคัญกับชาวไร่อ้อยโดยเฉพาะฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่ต้องพึ่งพาเก่าแก่ไร้อ้อยมากที่สุด ในการศึกษาวิถีชีวิตและเรื่องเล่าของเก่าแก่ไร้อ้อยขอนำเสนอ ดังนี้

1. **วิถีชีวิตเก่าแก่ไร้้อย** การประกอบธุรกิจการเป็นเก่าแก่ไร้้อยส่วนมากเป็นคู่สามีและภรรยา หรือเป็นการสืบทอดกิจการต่อกันจากรุ่นบุรุษที่เป็นเก่าแก่ไร้้อย สถานภาพการศึกษาส่วนใหญ่ของเก่าแก่ไร้้อยมีการศึกษาไม่สูงส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เนื่องจากในอดีตครอบครัวมีความยากจน พ่อแม่ ต้องการให้ออกมาทำงานช่วยเหลือครอบครัวตั้งแต่วัยเด็กจึงทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา

ยังเรียนไม่จบ ป. 4 พ่อก็ให้ออกจากโรงเรียนแล้วเพราะต้องให้น้องเรียนต่อ ส่วนตัวเองก็ต้องออกมาช่วยพ่อแม่ ทำไร่ (แระ, 2554)

ป่าจบแค่ชั้น ป.4 สมัยนั้นสูงที่สุดแล้ว จบมาก็เข้าไปช่วยพ่อ แม่ ทำงานเลย ไม่ได้เรียนต่อ เพราะสมัยก่อนพ่อแม่ยากจนไม่มีเงินส่งให้เรียนต่อ (ติม, 2554)

เก่าแก่ไร้้อยส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ โดยในระยะแรกประกอบอาชีพทำไร่้อยก่อนแล้วค่อยๆ ขยายกิจการโดยการซื้อที่ดินขยายพื้นที่ทำกิน และซื้อรถบรรทุก้อย เมื่อมีเครื่องมือ เครื่องจักรในการขนส่ง้อยแล้วจึงได้เริ่มติดต่อกับโรงงานน้ำตาลเพื่อทำสัญญาเป็นหัวหน้าโควตา การลงทุนเป็นทุนของตนเองและกู้จากโรงงานน้ำตาล หรือกู้จาก ธ.ก.ส. การดำเนินธุรกิจเก่าแก่ไร้้อยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เป็นโควตาเฉพาะส่ง้อยของตนเอง เนื่องจากมีจำนวนไร่ของตนเองมาก หากรับ้อยของลูกไร่ด้วยทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง เก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ทัน ต้องทำเองเพื่อตัดปัญหาต่างๆ สาเหตุการยกเลิกลูกไร่ของเก่าแก่บางคน คือปัญหาการดูแลลูกไร่ การถูกโกง ปัญหาการติดตามหนี้ไม่ได้

2) เป็นหัวหน้าโควตาส่ง้อยของตนเองและมีลูกไร่ คือชาวไร่ที่อยู่ในความดูแลของหัวหน้าโควตา การเป็นเก่าแก่ในรูปแบบนี้ต้องดูแลลูกไร่ คอยให้ความช่วยเหลือลูกไร่ เช่น ให้เงินทุน ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าอุปกรณ์ในการทำไร่้อย และดูแลเรื่องการเก็บเกี่ยว เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง ลูกไร่ส่วนใหญ่มักเป็นเครือญาติกัน หรือเป็นผู้ที่มีความไว้วางใจกันเป็นอย่างดี สามารถติดตามทวงหนี้สินได้ การส่ง้อยเก่าแก่บางรายส่ง้อยให้โรงงานน้ำตาลเพียงโรงงานเดียว แต่บางราย

ส่งอ้อยพร้อมกัน 2 โรงงาน เพื่อต้องการกระจายการส่งอ้อยและบริหารการเช่ารถตัดอ้อยให้เพียงพอ

เก่าแก่ไร่อ้อยคนหนึ่งโดยเฉลี่ยแล้วมีลูกไร่ในสังกัดประมาณ 10-20 ราย ขึ้นอยู่กับความสามารถในการดูแล หากรับลูกไร่มาเป็นจำนวนมาก การดูแลไม่ทั่วถึงมักทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตที่มีปริมาณน้อยเนื่องจากการขาดความเอาใจใส่ดูแล และส่งผลให้ลูกไร่เปลี่ยนเก่าแก่ไร่อ้อย

เก่าแก่ไม่มีเวลาดูแลลูกไร่ เนื่องจากมีงานเยอะ เครื่องมือไม่พร้อม ให้เงินไปหาอุปกรณ์เอง ขาดความเอาใจใส่ลูกไร่ หากไม่มีอะไรดี ลูกไร่จะเปลี่ยนเก่าแก่ ไปอยู่กับเก่าแก่คนอื่น ที่ให้ความสนใจมากกว่า (นัย, 2554)

2. ความสำเร็จของเก่าแก่ไร่อ้อย การเป็นเก่าแก่ไร่อ้อยส่วนมากเริ่มจากการไม่มีประสบการณ์ในอาชีพ ภายหลังจากการแต่งงานจึงแยกครอบครัวออกมาแล้วได้รับการแบ่งพื้นที่ทำกินจากพ่อแม่มาพอสมควร ด้วยความมุ่งมั่นทะเยอทะยาน ต้องการให้มีสภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และต้องการสร้างอนาคตให้กับลูกหลานให้มีความสุขสบายไม่ลำบากเหมือนตนเอง การเป็นเก่าแก่ไร่อ้อยได้นั้นต้องเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงในการลงทุนที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก เก่าแก่ไร่อ้อยส่วนใหญ่กู้ยืมเงินทุนจากโรงงานน้ำตาล หรือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มาดำเนินธุรกิจโดยค่อยๆ สะสมเงินโดยการขยายกิจการเริ่มจากการซื้อที่ดิน ซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรในการทำไร่อ้อย เมื่อมีจำนวนที่ดินเพิ่มมากขึ้นทำให้ได้ผลผลิตและมีกำไรมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการมีลูกไร่ทำให้ได้กำไรจากการให้ลูกไร่กู้ยืมเงินในการทำไร่อ้อยและการเก็บเกี่ยวอ้อยส่งโรงงาน

สามีอยากทำก็ต้องทำด้วยกัน พร้อมทั้งจะเป็นหนี้เป็นล้าน เสีย กู้ลงทุน ช่วยเหลือลูกไร่ ทำอะไรต้องมีใจรัก มั่นใจว่าจะทำได้ (พลอย, 2554)

เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 39 จากไม่มีอะไรเลย ปัจจุบันมีมากเกินกว่าที่ต้องการ เริ่มจากกิจการเล็กๆ ส่งอ้อยประมาณ 1,800 ตัน ปัจจุบันส่ง 8,000 ตัน ทุน 10 ล้าน (เล็ก, 2554)

การประกอบอาชีพทำไร่อ้อยจำเป็นต้องมีความชำนาญและมีประสบการณ์ การทำไร่อ้อยโดยตรง โดยเริ่มจากการมีกิจการเล็กๆ และขยายกิจการจนมีเครื่องมือ เครื่องจักรเพียงพอในการบริหารงาน นอกจากนี้มีใจรักและต้องเอาใจจริงเอาใจสั่งแล้ว การวางแผนการทำงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้การดำเนินธุรกิจไร่อ้อยประสบความสำเร็จ เหนือสิ่งอื่นใดพื้นที่ปลูกไร่อ้อยมีความสำคัญอย่างมากในการทำไร่ อ้อยให้ได้ผลผลิตที่ดี ถ้าเกอท่าม่วงไม่ค่อยประสบปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ ของพื้นที่มากนัก เมื่อพบว่าพื้นที่ใดมีปัญหาชาวไร่อ้อยสามารถปรับสภาพพื้นที่ และเลือกพันธุ์อ้อยให้เหมาะสม การทำไร่อ้อยบริเวณพื้นที่นี้ไม่ค่อยขาดทุน อาจเท่าทุนหรือได้กำไรน้อยหากปีใดประสบปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม แต่ถือน้ำ น้อยมาก ปัจจุบันมีนโยบายของหน่วยงานรัฐบาล สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย และ โรงงานน้ำตาล ร่วมมือกันโดยแจ้งข่าวสารและประสานงานให้หัวหน้าโคเวตา เข้าร่วมการอบรม ดูงาน จัดสัมมนาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำไร่อ้อยและ การพัฒนาเกษตรกรรมให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนและ เพิ่มผลผลิต การประสบความสำเร็จของเจ้าแกไร่อ้อยขึ้นอยู่กับความต้องการและ เป้าหมายของแต่ละคน แต่ส่วนมากเจ้าแกไร่อ้อยที่ดำเนินกิจการมากมา กว่า 5 ปีขึ้นไปคิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจแล้ว

หลักการทำงาน ต้องดูแลจริงจัง เอาจริง รู้หลัก วางแผนล่วงหน้า ต้องรู้ว่าวันไหน ทำอะไร มีประสบการณ์ การทำงานส่วนหนึ่งได้มาจากการอบรมของทางโรงงาน โรงงานให้อบรมฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย มีการบอกต่อให้ลูกไร่ทราบ จะไม่ทำให้งาน ผิดพลาด ดูแลให้หมดเพื่อให้ผลผลิตออกมาก (กิ่น, 2554)

มีการไปดูงาน โรงงานออกค่าใช้จ่ายให้ มีเบี้ยเลี้ยง ได้ความรู้ ดูมาพัฒนาไร่ และลูกไร่ บริหารแต่ละสภาพพื้นที่ อาจมีปัญหาดิน ต้องปรับปรุง (ติ่ม, 2554)

ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ และแนวทางแก้ไขปัญหามาของ เจ้าแกไร่อ้อย แบ่งออกเป็นด้านๆ ดังนี้

1) ด้านแรงงาน เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของเจ้าแกไร่อ้อย แรงงาน ที่จ้างมาจากภาคอีสานนั้นการติดต่อแรงงานเจ้าแกต้องการจ่ายเงินมัดจำ

ล่วงหน้าให้แรงงานก่อนเป็นปีโดยไม่คิดดอกเบี้ย ปัญหาที่เจ้าแก้งไร่ฮ้อยพบคือ คนงานไม่ทำตามสัญญา เมื่อถึงเวลาไม่มาทำงานตามกำหนดและไม่คืนเงินมัดจำให้ ถึงแม้มีการทำสัญญา และดำเนินคดีตามกฎหมายแต่ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการติดตาม เจ้าแก้งต้องยอมเสียส่วนนี้ไป เนื่องจากติดตามไม่พบ แรงงานหนีหมายศาล หากพบและดำเนินคดีได้ต้องมีการประนีประนอมการใช้หนี้ท้ายที่สุด เจ้าแก้งได้เงินคืนไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันได้ ปัจจุบันปริมาณคนงานที่ไม่ทำตามสัญญามีจำนวนน้อยกว่าในอดีตที่ผ่านมา ผลกระทบด้านคนงานไม่ได้ส่งผลให้เจ้าแก้งไร่ฮ้อยต้องขาดทุนเพียงขายฮ้อยได้เท่าทุนหรือได้กำไรน้อยลงเท่านั้น การแก้ไขปัญหาด้านแรงงานคนเป็นสิ่งทำได้ยากแต่สิ่งที่เจ้าแก้งไร่ฮ้อยบางรายเลือกที่จะหาวิธีการมาทดแทนคือการเช่ารถตัดฮ้อยจากโรงงานน้ำตาลแทนการใช้แรงงานคน หรือการใช้รถตัดฮ้อยและแรงงานคนควบคู่กัน

จ้างคนงานประจำ 6 คน จากภาคอีสานมาอยู่เป็นครอบครัว ทำไร่มัน ข้าว ฮ้อย มีงานทำตลอด จ้างวันละ 200 บาท และมีงานพิเศษนอกเหนือ จะจ้างเพิ่ม และคิดพิเศษให้ เช่น ตัดพันธุ์ฮ้อย ฉีดยา ใส่ปุ๋ย (แคล้ว, 2554)

มีคนงานประจำ 10 คน เป็นคนมาจากทางอีสาน อยู่กัน 4 ครอบครัว เขาไม่มีที่ทำกินจึงมาอยู่กับเรา จ้างเป็นรายวัน และแบบเหมาจ่าย แล้วแต่งงาน ทำไร่ทำนา งานทำตลอดปี ไม่มีหยุด เพราะมีฮ้อยเยอะมาก (แ้ว, 2554)

แรงงานเป็นคนขี้ขลาด แนะนำต่อๆ กันมา ไม่ทำตามสัญญา ติดตามไม่ได้ ส่วนที่ได้คืนน้อยมาก ส่วนมากจะรู้กฎหมาย จ้างทนายเสียเปล่า เดิมทำสัญญาเงินกู้ เปลี่ยนเป็นสัญญาซื้อบ้าน แต่มีการรื้อบ้านถวายเป็นวัด เพื่อหลีกเลี่ยงการยึดบ้านหมายศาลไม่ทำให้คนงานเกรงกลัว ทำไร่ฮ้อยไม่มีขาดทุน มีแต่เสมอตัว หรือได้น้อย (กิน, 2554)

2) ด้านการเก็บเกี่ยว ปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เจ้าแก้งไร่ฮ้อยบางรายได้เช่ารถตัดฮ้อยมาแทนแรงงานคนเป็นวิวัฒนาการใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดของรถตัดฮ้อยที่ตัดได้เฉพาะฮ้อยที่ไม่ล้ม พื้นที่ดินต้องเรียบเสมอกัน ดินไม่มีหิน และเป็นแปลงที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่พอสมควร

รถจึงเข้าไปตัดได้ การเช่ารถตัดอ้อยจากโรงงานน้ำตาลต้องมีลำดับในการตัด หากลำดับการตัดของเจ้าแก๊วไร้อ้อยคนแรกมีอุปสรรคปัญหา เช่น รถเสีย ตรงกับช่วงฝนตก ทำให้เสียเวลาในการเก็บเกี่ยว ทางโรงงานไม่ได้ขาดเซียววันตัดอ้อยเพิ่มให้ เมื่อครบกำหนดวันที่ตกลงกันได้ รถตัดอ้อยต้องเปลี่ยนไปตัดอ้อยในพื้นที่ของเจ้าแก๊วไร้อ้อยรายต่อไป บางกรณีเจ้าแก๊วไร้อ้อยบางรายใช้รถตัดอ้อยในไร้อ้อยของตนเองเกินกำหนดเวลาที่ตกลงไว้ทำให้ไร่ของเจ้าแก๊วรายอื่นเสียหาย โดยเฉพาะในกรณีที่การทำงานที่ล่าช้าจนเข้าฤดูฝนการเก็บเกี่ยวทำได้ลำบากมากขึ้น รถไม่สามารถเข้าไปตัดได้เพราะหากดินเปียกรถตัดอ้อยจะวิ่งได้ลำบากและทำให้ดินแน่น ถ้าฝนเก็บเกี่ยวผลผลิต ปีต่อไปจะทำให้อ้อยไม่โตหรือตายได้ ปัญหาอีกด้านหนึ่งของรถตัดอ้อยคือการทำงานของรถตัดอ้อยทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณจํานวนน้ำหนักที่ตัดได้น้อยกว่าใช้แรงงานคน หากเจ้าแก๊วไร้อ้อยไม่ดูแลอย่างใกล้ชิดเวลาที่รถตัดอ้อยทำงานปัญหาที่พบคือคนขับรถตัดอ้อยไม่สนใจเรื่องผลผลิตของชาวไร้อ้อยใบมีดของรถไม่มีความคมทำให้ตัดอ้อยไม่ขาด ผลผลิตเสียหายปริมาณมาก ปัญหาดังกล่าวไม่มีการแก้ไขเนื่องจากไม่มีทางเลือกอื่นเนื่องจากแรงงานคนหายากแต่ผลผลิตรวมยังไม่ทำให้ถึงกับขาดทุนจากการใช้รถเก็บเกี่ยวมากนัก

คนและรถตัดมาจากโรงงาน ผลผลิตกับรถแตกต่างกัน ลูกไร่บอกว่าใช้รถตัดอ้อยมีปัญหาเรื่องฝนตก รถใบมีดไม่คม ถ้าเข้าไปดูจะให้เปลี่ยนใบมีด รถตัดอ้อยต้องจอดล่วงหน้า โรงงานจะแจ้งเราให้ใช้รถตอนไหน แต่จะรวมกับเจ้าอื่นด้วย หมุนเวียนกันไป มีปัญหาหรือเสียต้องยอมกัน อนุโลมได้ ทายอดตัดไปเรื่อยๆ (พรหม, 2554)

3) ปัญหาด้านฤดูกาล หากฝนแล้งในพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำชลประทานหรือบ่อเก็บกักน้ำ เมื่อถึงช่วงฤดูแล้งฝนไม่ตกตามฤดูกาลทำให้อ้อยขาดน้ำได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร การแก้ปัญหาทำให้เฉพาะบางพื้นที่ที่สามารถขุดบ่อ ขุดสระเก็บกักน้ำได้เท่านั้น แต่ไม่เพียงพอกับปริมาณจํานวนไร้อ้อยต้องปล่อยให้ไปตามสภาพทำให้เก็บผลผลิตได้ช้าลงหรืออ้อยโตไม่เต็มที่ทำให้ปริมาณจํานวนต้นลดลงหรือบางปีประสบปัญหาด้านน้ำท่วมพื้นที่ที่ไม่สามารถระบายน้ำได้ทันทำให้น้ำท่วมไร้อ้อย เกษตรกรรายใหญ่ที่ได้รับความเสียหายมากสามารถไปแจ้ง

กับทางสมาคมชาวไร่ร้อยเพื่อขอเงินชดเชยค่าเสียหายได้ แต่เกษตรกรรายเล็กที่ไม่เสียหายมากไม่ต้องการเสียเวลาไปแจ้งเนื่องจากเดินทางลำบาก ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางจึงปล่อยให้ไร่ร้อยเสียหายไป

ปัญหาน้ำท่วมรัฐบาลช่วยค่าเสียหาย แต่ต้องแจ้งให้เขารู้โดยไปแจ้งที่สมาคมชาวไร่ร้อย แต่ไม่ขาดทุนเพราะผลเสียหายไม่มาก (พร, 2554)

4) ด้านราคาปุ๋ย หากราคาปุ๋ยแพงทำให้ต้นทุนการทำไร่ร้อยต้องเพิ่มมากขึ้นได้กำไรลดลง การแก้ไขปัญหาก็เกษตรกรบางรายใช้วิธีการใส่ปุ๋ยน้อยลงจากเดิมเคยใส่ปีละ 3 ครั้ง อาจเหลือใส่ปีละ 2 ครั้ง หรือเหลือแค่ครั้งเดียว ผลผลิตอาจลดลงบ้างเกษตรกรต้องยอมเพราะถ้าลงทุนมากเกินไปทำให้ไม่คุ้มและอาจขาดทุนได้

ราคาปุ๋ย ยา แพง การทำไร่ต้องใส่ปุ๋ยรองพื้น พออ้อยสองเดือน ใส่ปุ๋ยเคมีผสมปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอกใส่ตอนเตรียมดิน คลุกกับดินไปเลย ถ้าปุ๋ยราคาสูงก็ใส่หน่อยลง ผลผลิตต่ำลงนิดหน่อย แต่ประคองได้ ลูกไร่บางรายไม่เหลือหรือขาดทุน (บุญลือ, 2554)

5) ด้านการบริหารงาน เสี่ยงสะท้อนจากลูกไร่ที่เก้าแ้วไร่ร้อยบางรายไม่รับทราบ ตั้งแต่การดูแล การเอาใจใส่ การบริหารงานด้านการเอาใจเอาเปรียบไม่มีจรรยาบรรณ ทำให้ลูกไร่ขาดทุนหรือได้รับผลผลิตน้อยกว่าที่ควร แต่ลูกไร่หลายรายมีความเกรงใจไม่ยอมเปลี่ยนเก้าแ้วไร่ร้อยเพราะไม่อยากมีปัญหา และเสี่ยงหากต้องเจอเก้าแ้วไร่ร้อยแบบเดิม การแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นเป็นการจับกลุ่มคุยระหว่างลูกไร่เท่านั้น ยังไม่มีการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องการแก้ปัญหาเหล่านี้

6) ด้านราคาน้ำตาล การกำหนดราคาน้ำตาลของรัฐบาลถ้าราคาน้ำตาลแพงทำให้เกษตรกรไม่ขาดทุน หากปีใดรัฐบาลบริหารงานมีกำไรเกินดุลเกษตรกรจะได้รับเงินปันผลเป็นเงินค่าตกเบิก แต่เงินจำนวนนี้ถูกส่งผ่านมาหลายขั้นตอนกว่าจะถึงเก้าแ้วไร่ร้อยหรือเกษตรกรเอง ไม่ทราบว่ามีจำนวนเงินที่ได้รับครบตามจำนวนที่รัฐบาลกำหนดไว้หรือไม่ เพราะตรวจสอบไม่ได้และไม่มีสิทธิไม่มี

เสี่ยงในการโต้แย้ง หากทางหน่วยงานที่มีอำนาจสูงกว่ายอมรับไม่ได้แย้ง ก็ต้องยอมรับตามจำนวนที่ได้ถือว่ามีขาดทุน แต่หากปีใดราคาน้ำตาลลดลงจนทำให้เกษตรกรต้องขาดทุนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐบาลกลุ่มเกษตรกรก็จะรวมตัวกันประท้วงเพื่อให้รัฐบาลชดเชยและช่วยเหลือเกษตรกร ต้องตกลงกันจนกว่าเกษตรกรจะพึงพอใจ

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ถ้าแก้ไร่อ้อยประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกฤษฏี ช่วยชูหนู (2550) เรื่องการศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนการผลิตอ้อยโรงงาน ตำบลอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า ปัญหาการขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวอ้อยเป็นปัญหาที่สำคัญในการทำไร่อ้อย ด้านพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกอ้อยคือพื้นที่ราบสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิมล ปัญญาบาลที่ได้ศึกษาเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกอ้อยส่งขายบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแม่วัง จำกัด จังหวัดลำปางที่ว่า อ้อยที่ปลูกบนพื้นที่ราบที่มีดินชุ่มชื้น และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยอินทรีย์วัตถุก่อให้เกิดผลผลิตสูง ในเรื่องคุณสมบัติเชิงผู้ประกอบการนั้นพบว่า ถ้าแก้ไร่อ้อย ต้องเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงในการลงทุนที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก ต้องมีความรู้ความชำนาญในอาชีพ มีความมุ่งมั่นทะเยอทะยาน ขยันขันแข็ง เอาจริง เอาจัง มีความสามารถในการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูติภา โอสถานนท์ (2543) ในเรื่องของลักษณะของผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ถ้าแก้ไร่อ้อยมีความสำคัญในการเก็บเกี่ยวผลผลิต อ้อยนำส่งโรงงานน้ำตาล และช่วยเหลือชาวไร่อ้อยที่ไม่มีเงินทุนในการทำไร่อ้อย การประกอบธุรกิจเป็นแบบสามีและภรรยา โดยการเริ่มดำเนินการเองหรือ สืบทอดกิจการ ถ้าแก้ไร่อ้อยมี 2 ประเภท คือแบบมีลูกไร่ และไม่มีลูกไร่ เงินทุนที่ใช้ดำเนินการธุรกิจเป็นเงินทุนของตัวเองกับการกู้โรงงานน้ำตาล หรือเงินทุนตัวเองกับการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเลือกติดต่อโรงงาน

น้ำตาลเจ้าแก๊วไร้อ้อยจากสถานที่อยู่ใกล้พื้นที่เพื่อความสะดวกในการจัดส่งอ้อย และนโยบายของโรงงานน้ำตาลในการปล่อยเงินกู้ให้เจ้าแก๊วไร้อ้อยนำมาลงทุน ในการดำเนินธุรกิจ แต่เจ้าแก๊วไร้อ้อยบางรายเลือกกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์ เนื่องจากดอกเบี้ยถูกกว่าและทางโรงงานน้ำตาลให้ผลตอบแทนพิเศษ ถ้าไม่กู้เงินจากโรงงานน้ำตาลและสามารถจัดส่งอ้อยได้ปริมาณจำนวนต้นมากกว่า ที่ระบุไว้ในสัญญา การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากผลกรารวิจัยการใช้แรงงานคนได้ผลผลิต มากที่สุด รองลงมาคือการใช้แรงงานคนควบคู่กับรถตัดอ้อย และการใช้รถตัดอ้อย ทำให้เกิดผลเสียหายมากที่สุด ปัจจุบันแนวความคิดเจ้าแก๊วไร้อ้อยหลายรายเปลี่ยน ไปเนื่องจากแรงงานคนเป็นปัญหา มากจึงหันมาใช้รถตัดอ้อยแทน และอนาคต คาดว่าเทคโนโลยีจะเข้ามาแทนที่แรงงานคนทั้งหมด ตั้งแต่การเริ่มปลูกอ้อย โดยใช้รถปลูก และการเก็บเกี่ยวใช้รถตัดอ้อย

การประกอบธุรกิจแบบไม่มีลูกไร่ปัญหาน้อยกว่าการมีลูกไร่ เนื่องจาก ไม่ต้องดูแลและตัดปัญหาด้านการบริหารงานได้มาก ข้อจำกัดคือต้องมีจำนวน ไร่อ้อยมากพอเนื่องจากการเก็บเกี่ยว การขนส่ง ใช้ต้นทุนสูง ถ้าปริมาณอ้อย ไม่มากพอทำให้ขาดทุนได้ การมีลูกไร่เป็นการช่วยเหลือชาวไร่อ้อยที่ไม่สามารถ จัดส่งอ้อยได้เองถือว่าเจ้าแก๊วไร้อ้อยมีความสำคัญในด้านนี้มาก แม้ว่าปัญหา การดำเนินธุรกิจมีมากกว่าแต่การบริหารงานด้วยใจรักและเอาใจใส่ประกอบกับ ประสบการณ์ในการทำไร่อ้อยด้วยความชำนาญ มีการวางแผนในการดำเนินงาน ที่ดี ทำให้ปัญหาและอุปสรรคน้อยลงจนนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ คุณสมบัติสำคัญของเจ้าแก๊วไร้อ้อยคือต้องมีความกล้าเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ มีความคิดที่แตกต่าง สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นทำให้เกิดจุดเปลี่ยนในการประกอบ ธุรกิจจนทำให้เจ้าแก๊วไร้อ้อยมีฐานะที่ดีขึ้นตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และประสบความสำเร็จในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาด้านการทำไร่อ้อยให้ได้

ผลผลิตมากขึ้นเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งได้ โดยการให้ความรู้และอบรมกับเกษตรกรโดยตรง เนื่องจากที่ผ่านมามีแต่โครงการอบรมเก่าแก่ไร้อ้อย ให้ความรู้ และสนับสนุนการศึกษาดูงานของเก่าแก่ไร้อ้อยผลที่ได้รับเกษตรกรบางรายไม่ทราบข้อมูลในการพัฒนาการทำไร่อ้อยให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ไม่มีข้อมูลในการทำไร่อ้อยแบบใหม่มาแนะนำให้กับลูกไร่ หากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจะช่วยให้ปริมาณผลผลิตอ้อยในแต่ละปีเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องขยายพื้นที่ทำไร่อ้อย เป็นการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์ หรือระบบการตัดสินใจเกี่ยวกับการขนส่งอ้อยที่เข้าสู่กระบวนการในการผลิตน้ำตาลของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- โครงการวิจัยอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย ลู่ทางการขยายการผลิต เพื่อเพิ่มการส่งออก. (2543). รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ศุติภา ไอสถานนท์. (2543). **ก้าวสู่ความเป็นผู้ประกอบการ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- ชนินทร์ ชุณหพันธ์รักษ์. (2544). **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- นภาพรณีย์ หะวานนท์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่า : จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. **วารสารสังคมแม่ข่าย**. 5(2), หน้า 1-22.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. (2542). **พืชเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ: เทกซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- ศุภกฤษณ์ ชัยชูหนู. (2550). **การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการแรงงานเก็บเกี่ยวอ้อย กรณีศึกษาโรงงานน้ำตาลมิตรภูเวียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุพิมล ปัญญาบาล. (2553). **ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกอ้อยส่งขายบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแม่วัง จำกัด จังหวัดลำปาง**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. (2553). **9 บันทึกแห่งอ้อยและน้ำตาลทรายไทย**. กรุงเทพฯ: สันติภาพ แพ็คพรีนธ์.
- สำนักงานเกษตรอำเภอท่าม่วง. (2554). สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2554, จาก <http://thamuang.kanchanaburi.doe.go.th/files/agriculturaldata.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. (2554). **ระบบสารสนเทศเพื่อการผลิตอ้อย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2554, จาก <http://ipc.ocsb.go.th/Indexipc.aspx?whatdo=2&where=1>.
- สำนักงานนโยบายอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย. (2554). สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2554 จาก, <http://www.ocsb.go.th/th/cms/detail.php?ID=698&SystemModuleKey=country>.